

«به نام خداوند جان و خرد»

حقوق تجارت الکترونیکی

جلد نخست

حقوق مراودات الکترونیکی

دکتر علی دریمی

رئیس اولین دوره شورای سیاستگذاری داوری قوه قضائیه
استادیار دانشگاه

شادیت دوتش

سرشناسه	: دریمی، علی، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق تجارت الکترونیکی / مولف علی دریمی.
مشخصات نشر	: تهران: دادبخش، ۱۳۹۹ -
مشخصات ظاهری	: ۱۶۵ ص
شابک	: 978-622-719414-2
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
مندرجات	: ج. ۱. حقوق مراودات الکترونیکی
موضوع	: بازرگانی الکترونیکی
موضوع	: Electronic commerce
موضوع	: بازرگانی الکترونیکی -- قوانین و مقررات
موضوع	: Electronic commerce -- Law and legislation
رده بندی کنگره	: HF۵۵۴۸/۳۲
رده بندی دیویی	: ۶۵۸/۸۷۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۳۰۶۱۴۰

کتابخانه ملی ایران

عنوان کتاب:	حقوق تجارت الکترونیکی (جلد نخست) حقوق مراودات الکترونیکی
ناشر:	دادبخش
مؤلف:	علی دریمی
چاپ اول:	پاییز ۱۳۹۹
شمارگان:	۵۰۰ جلد
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۷۱۹۴-۱۴-۲
قیمت:	۵۷.۰۰۰ تومان

تهران، میدان انقلاب، کارگر شمالی، کوچه رستم، پلاک ۲۱
 ۰۲۱ - ۶۶ ۴۸ ۹۳ ۰۵ - ۶۶ ۴۶ ۲۸ ۵۶

dadbakhshlaw@gmail.com

حقوق این کتاب برای ناشر محفوظ است.

درباره مؤلف

دکتر علی دریمی، استادیار دانشگاه و وکیل پایه یک دادگستری، متولد اول آذرماه سال ۱۳۵۱ در شهرستان دشتستان استان بوشهر، دانش آموخته کارشناسی حقوق قضایی، کارشناس ارشد حقوق خصوصی و دکتری حقوق بین‌الملل عمومی دارای سوابق علمی، آموزشی، مدیریتی، مشاوره‌ای، پژوهشی و اجرایی متعدده از جمله:

تدریس در دانشگاه‌های داخل و خارج از کشور در مقاطع مختلفه (دکتر، ارشد و کارشناسی)، عضویت در گروه حقوق بین‌الملل و حقوق بشر مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام، عضو کارگروه مشترک تدوین و تنقیح قوانین شورای سه‌گانه (مقننه، مجریه و قضاییه)، عضو شورای راهبردی تنقیح قوانین مجلس شورای اسلامی، ریاست شورای سیاستگذاری داوری قوه قضاییه، ریاست دبیرخانه شورای سیاستگذاری مراکز مشاور خانواده قوه قضاییه، قائم مقام و مشاور رئیس مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوم قضاییه، رئیس شورای عالی داوری مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضاییه، عضو شورای عالی علمی-پژوهشی و رسانه مرکز وکلا، کارشناسان و مشاوران خانواده قوه قضاییه و عضو مشاور و صاحب‌نظر در شورای راهبردی سازمان تعزیرات حکومتی کشور، مشاور حقوقی و بین‌المللی هیأت مذهبی کل کشور، دادیار اظهار نظر دادرسی انتظامی وکلا و کارشناسان قوه قضاییه، عضو هیأت مدیره منطقه پنج کشور (استان‌های فارس، بوشهر و کهگیلویه و بویر احمد)، رئیس ادوار مختلفه (اول، دوم و سوم) مرکز وکلای قوه قضاییه استان بوشهر، رئیس شورای حل اختلاف وکلا و کارشناسان استان بوشهر، قاضی مشاور شورای حل اختلاف، رئیس شورای داوری و میانجیگری دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر، مدیر موسسه بین‌المللی اتحاد داوری دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر، مشاور رئیس دانشگاه دولتی خلیج فارس، عضو هیأت نظارت و ارزیابی وزارت علوم در دانشگاه‌های استان بوشهر، دبیر علمی کمیته حقوق شهروندی استانداری بوشهر مدرس ادوار کارآموزی و ارتقا وکلا، مشاور سازمان‌ها و ادارت مختلف، دبیر همایش‌ها، سمینارها و کارگاه‌های آموزشی حقوقی متعدد و دارای تألیفات و مقالات متعدده حقوقی هستند.

فهرست مطالب

مقدمه ۹

فصل اول: مبانی نظری

بخش اول: تعاریف.....	۱۳
مبحث اول: مراودات الکترونیکی.....	۱۳
مبحث دوم: تجارت.....	۱۵
مبحث سوم: حقوق تجارت.....	۱۶
مبحث چهارم: قلمرو مراودات الکترونیکی.....	۱۶
گفتار اول: بازار الکترونیکی.....	۱۷
گفتار دوم: مبادله الکترونیکی داده‌ها.....	۱۷
گفتار سوم: تجارت اینترنتی.....	۱۸
گفتار چهارم: قانون تجارت الکترونیکی.....	۲۰
گفتار پنجم: امضای الکترونیکی.....	۲۲
گفتار ششم: سند الکترونیکی.....	۲۲
بند اول: سند رسمی الکترونیکی.....	۲۴
بند دوم: ارکان تنظیم سند رسمی الکترونیکی.....	۲۵
گفتار هفتم: فضای مجازی.....	۲۶
گفتار هشتم: قرارداد الکترونیکی.....	۲۶
مبحث پنجم: مسائل مهم حقوقی تجارت الکترونیکی.....	۲۷
گفتار اول: انتقال الکترونیکی وجوه.....	۲۸
گفتار دوم: انتقال حق.....	۳۰
گفتار سوم: صلاحیت تجویزی در فضای مجازی.....	۳۱
گفتار چهارم: داوری تجاری بین‌المللی در فضای مجازی.....	۳۲
بخش دوم: چارچوب نظری.....	۳۵
مبحث اول: قانون حاکم بر قراردادهای الکترونیکی در نظام حقوقی ایران.....	۳۵
گفتار اول: اهمیت تعیین قانون حاکم در قراردادهای الکترونیکی.....	۳۷

مقدمه

بی‌تردید شکل‌گیری یک «جامعه اطلاعاتی» و کاربرد گسترده «فناوری اطلاعات و ارتباطات» تأثیر مستقیم اجتناب‌ناپذیری روی حوزه‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی خواهد داشت. استفاده گسترده از فناوری‌های نوین جهانی زمینه پیدایش مفهوم جامعه اطلاعاتی را ایجاد کرده است. این مفهوم ناظر به پیشرفت‌های خیره‌کننده در پردازش، نگهداری و انتقال اطلاعات است که در حقیقت به کاربرد فناوری‌های اطلاعاتی در همه جنبه‌های زندگی اجتماعی انجامیده است (باطنی و یزدان‌شناس، ۱۳۸۵: ۶۰).

واقعیت این است که بسیاری از کشورها، نظام‌ها، سازمان‌ها و عناصر موجود در آن‌ها هنوز به قابلیت مورد انتظار در این زمینه دست نیافته‌اند. در این زمینه شاهد تفاوت عمیق بین کشورها، سازمان‌ها و نظام‌های موجود در آن‌ها هستیم به‌طوری‌که در برخی از کشورهای پیشرفته درصد بالایی از سازمان‌ها بستر لازم برای ورود به دهکده جهانی و برقراری ارتباطات الکترونیکی را به دست آورده و بسیاری از فعالیت‌های خود را بدین شکل انجام می‌دهند (اسدی کشه، ۱۳۹۵: ۲). بسترهای تجارت الکترونیکی شامل فرصت‌های مبتنی بر اینترنت، کیفیت زیرساخت‌های فناوری اطلاعات، فعالیت‌های دولت و تسهیل تجارت می‌شود (بنی طالبی، ۱۳۹۱: ۳).

در دسته دیگری از کشورها باوجود مطرح بودن چنین مسائلی، از آنجا که بیشتر نظام‌های آن‌ها به چنین قابلیت‌های دست نیافته‌اند، هنوز اداره امور به شیوه الکترونیکی فراگیر نشده است. همچنین در کشورهای کمتر توسعه‌یافته یا در حال توسعه، به‌اجبار شرایط محیطی و جهانی اقدامات اولیه در جهت برقراری سیستم‌های الکترونیکی آغاز گشته است (اسدی کشه، ۱۳۹۵: ۲).

ظهور شرکت‌ها و سازمان‌های مجازی و نیز موفقیت‌های تجارت الکترونیکی دولت‌ها را به‌سوی استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی سوق داده است (باطنی و یزدان‌شناس، ۱۳۸۵: ۶۱). برای اینکه ایران بخواهد به چنین قابلیت و موقعیتی دست پیدا کند باید همه اجزا و عناصر لازم آن را فراهم آورد؛ به کلامی دیگر، باید بسترهای سرمایه‌ای، فنی، مدیریتی، قانونی و ... آن ایجاد شود (اسدی کشه، ۱۳۹۵).